

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk
Kerkelijk actueel
Voor de jeugd Sprekend verleden

Belijdenis doen (2)

En zij traden in een verbond, dat zij den Heere, den God hunner vaderen, zoeken zouden met hun ganse hart en met hun ganse ziel (2 Kronieken 15:12).

Wat is het doen van belijdenis des geloofs door jongeren van de gemeente eigenlijk? En waarom zou ik belijdenis doen?

Een belangrijk en leerzaam antwoord op die vragen is dáár in het Oude Testament te vinden, waar de Israëlieten het verbond van de HEERE vernieuwen. Zie hiervoor bijvoorbeeld Jozua 24 of 2 Kronieken 34. En ook 2 Kronieken 15, waaruit onze tekst afkomstig is.

De vorige keer hebben we nagedacht over wat de Israëlieten aan de HEERE beloofden, toen zij in een verbond traden: *dat zij den HEERE zoeken zouden met hun ganse hart en met hun ganse ziel*. Verder maakten we een begin met de vraag waarom de Israëlieten dit beloofden. Het was allereerst vrucht op het door de profeet Azária gepredikte Woord (2 Kronieken 15:1).

Het recht van God

Maar er is nog een tweede reden waarom het volk plechtig belooft dat zij de HEERE zullen zoeken. Dat is omdat de HEERE daar recht op heeft. En wel vanuit twee gezichtspunten:

a. Hij heeft er allereerst recht op als onze Schepper en Wetgever. Als Zijn schepselen zijn we verplicht de Wet van onze Schepper te gehoorzamen. Daarom hoort u in de belofte van het volk ook een echo van de Wet klinken. Die Wet eist immers: 'Gij zult liefhebben den Heere uw God met geheel uw hart en met geheel uw ziel'. In de belofte van het volk hier hoort u diezelfde woorden: *dat zij de Heere zoeken zouden met hun ganse hart en met hun ganse ziel*. Belijdenis doen is dus (onder andere) erkennen: U hebt mij geschapen. En als mijn Schepper en Wetgever hebt U er recht op dat ik U zoek.

b. De HEERE heeft er in de tweede plaats recht op als de God van het verbond. Hij heeft in dat verbond een heilige claim gelegd op ons leven. Prof. Wisse sprak in dat verband wel over 'Gods opeisende verbondsrecht'. In Ezechiël 16:20 zegt Hij tegen de moeders van Israël (zelfs in een heel goddeloze tijd): *'uw zonen en uw dochteren, die gij Mij gebaard had'*. De kinderen van het verbond dienen te leven voor Hem. Welnu, dat erkennen de Israëlieten in onze tekst ook. Daarom wordt er gesproken over *de God hunner vaderen*. Belijdenis doen is dus ook erkennen: U hebt mij afgezonderd onder het verbond, me daarin bijzonder bevoorrecht. En als God van het verbond hebt U er óók recht op, dat ik U zoek.

Voor de meesten van ons geldt, dat vele jaren geleden onze ouders met ons bij de doopvont stonden. Toen hebben onze ouders verklaard dat zij de leer van de kerk hielden voor de ware en zaligmakende leer. Toen hebben zij beloofd: Wij zullen onze kinderen bij die leer opvoeden. Wij zullen hen onder dat Woord brengen en hen daarin onderwijzen.

Al blijven ouders altijd een verantwoordelijkheid houden ten opzichte van hun kinderen, er zal toch (hopelijk!) een moment komen dat je als jongvolwassene de bij de doop uitgesproken verantwoordelijkheid gaat overnemen. En dat je diezelfde belofte gaat herhalen: Dat je ook de leer van de kerk die je hebt gehoord, geleerd en beleden, houdt voor de ware en zaligmakende leer. En dat je belooft dat je door Gods genade bij die leer wilt blijven en ernaar wilt leven.

De lieflijke nodiging

Er is nog een derde reden waarom het volk belooft dat het de HEERE zal zoeken. Daarvoor blikken we nog even terug op de woorden van de profeet Azária. In die woorden ligt iets nodigends, iets dat lieflijk wil lokken. We horen Azária zeggen: *'Indien gij Hem zoekt, Hij zal van u gevonden worden'*. Het zoeken van de HEERE is geen vergeefse zaak. *'Ik heb tot het zaad Jakobs niet gezegd: Zoekt Mij tevergeefs.'* Juist de weg van het biddend zoeken in Zijn huis, in Zijn Woord, in de gebeden, in Zijn geboden wil de HEERE zegenen. Nee, niet in die zin dat een mens zijn zaligheid verdienen kan. Maar wel, in die zin dat God een Beloner is dergenen die Hem zoeken (Hebreeën 11:1).

En tegelijk geldt ook: *'De Heere heeft uit den hemel nedergezien op de mensenkinderen, om te zien of iemand verstandig ware, die God zocht. Zij zijn allen afgeweken... er is niemand die goed doet, ook niet één'* (Psalm 14:2 en 53:3). Het echte zoeken begint daar, waar we door het werk van Gods Geest gaan zien dat we God kwijt zijn, en waar we gaan beleven dat God kwijt, alles kwijt is. Moge de HEERE ons door Woord en Geest in dat gemis brengen!

Ds. A.J.T. Ruis

Maar

Voegwoorden zijn in onze taal heel belangrijk. Een voegwoord verbindt twee zinnen of twee woorden met elkaar. Je hebt redengevende voegwoorden (omdat, want), vergelijkende voegwoorden (zoals, alsof), gevolgaanduidende voegwoorden (dus, derhalve) enzovoorts. In de Bijbel is het tegenstellend voegwoord een heel belangrijke (maar, echter, nochtans, daarentegen). Zo'n voegwoord wordt ook wel een scharnierwoord of signaalwoord genoemd. Je zou kunnen zeggen dat het Evangelie één groot tegenstellend voegwoord is; één groot scharnierwoord; één groot signaalwoord. Heel duidelijk komt dat uit in Jona 1:4. 'Máár de HEERE...!'

Eigenlijk zouden we hier een gevolgaanduidend voegwoord verwachten, toch? De Heere had Jona immers een duidelijke opdracht gegeven: 'Ga naar de grote stad Ninevé.' En dan lezen we dat tegenstellend voegwoord 'Máár... Jona maakte zich op om te vluchten naar Tarsis.' En nu zouden we verwachten dat er zou staan: 'Dús... de HEERE doodde Jona, omdat hij vluchtte' of 'dús de HEERE verliet Jona' of zoiets dergelijks. Dús. Of: dáárom. En dan de straf van God voor de ongehoorzame profeet. Dat zou te begrijpen zijn geweest, dat zou ook rechtvaardig zijn geweest. Want de ziel die zondigt, zal sterven.

Maar dan dat onbegrijpelijke scharnierwoord 'máár.' 'Máár de HEERE...!'

Jona was op een weg bij God vandaan. En de Heere gaat achter Jona aan. Jona zou nooit meer naar de Heere zijn teruggekeerd. Maar de Heere zoekt Jona op. Dat kan alleen maar aan de trouw van God worden toegeschreven. Het staat er ook met hoofdletters. 'Maar de HÉÉRE'. En met onze Bijbelkennis weten we dan dat daar in het Hebreeuws die grote Godsnaam staat. Jahwe, of Jehova. *Ik zal zijn Die Ik zijn zal. Waarvan we lezen in 2 Timotheüs 2:13 'Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw, Hij kan Zichzelf niet verloochenen.'*



Daardoor kwam die storm. Want het was niet zomaar een storm. Dat kunnen we wel aflezen uit vers 11 en 13. Dit is geen gewoon natuurverschijnsel geweest. Nee, de Heere wierp die grote wind op de zee, zo staat er. Met de bedoeling om Jona tegen te houden en Jona terug te brengen. En dat is altijd de bedoeling met die stormen.

Een mens kan denken dat alles goed gaat. Een mens kan denken dat hij straffeloos de Heere kan verlaten. Maar er komt een tijd dat de storm gaat opsteken. Dat een ernstige ziekte je in de greep neemt. Of dat er diepe wegen van rouw gegaan moeten worden. Of bittere tegenslagen je pad kruisen. Maar wat het ook is, de Heere wil het gebruiken. Want alles staat tot beschikking van de Allerhoogste.

De Heere is bezig om Jona terug te brengen. Jona moet wel wakker gemaakt worden. En hij moet wel overboord. En hij moet wel de diepte in. Hij moet Gods oordeel leren aanvaarden. Maar dat komt DV later. Nu hebben wij genoeg om over na te denken. De storm is een teken van Gods wonderlijke trouw. Jona wilde niet meer aan God denken. *Maar God...* Hij wilde wel aan Jona denken.

Dat soort tegenstellende voegwoorden komen we zo vaak in de Bijbel tegen. Maar. Echter. Nochtans. De Bijbelse boodschap is één grote tegenstelling met wat wij verdienen. Paulus moest in Efeze 2 constateren dat de mens dood is door misdaden en zonden. *'Maar God', zo kan hij vervolgens schrijven, 'Die rijk is in barmhartigheid, door Zijn grote liefde waarmee Hij ons heeft liefgehad, ook toen wij dood waren door de misdaden, heeft ons levendgemaakt met Christus.'*

Niet het 'dus' van Gods rechtvaardig oordeel. Maar het 'maar' van Gods liefde en genade. Dat is een scharnierwoord. Dat wil zeggen dat daarom de deur van Gods Koninkrijk nog open kan gaan. Het is een signaalwoord. Een indringend en welmenend signaal. Omdat de Heere zo vaak 'maar' zegt, kun jij nog zalig worden. En het geheim daarvan ligt in Christus. Jij en ik zijn door eigen schuld verloren. Maar de Bijbel zegt: *'Maar de Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren was' (Lukas 19:10).*

Het is met Jona uiteindelijk goed gekomen. Maar de vraag is of het met jou goed zal komen?

Zo gij Zijn stem dan heden hoort, geloof Zijn heil- en troostrijk Woord. Verhard u niet, maar laat u leiden.

Jona 1:4

*Maar de HEERE
wierp een groten
wind op de zee, en er
werd een grote storm
in de zee, zodat het
schip dacht te breken.*



2 Timotheüs 4 neemt ons mee naar een gevangenis in Rome. Het is voor de tweede keer dat Paulus in Rome gevangen zit. Nu niet meer voor een bepaalde tijd, het uitzicht is de dood. Het zal sterven zijn op het schavot. Het vonnis eist Paulus' dood. Zijn prediking van Jezus Christus de enige Koning en de gevolgen van die prediking riepen vijandschap op. Bijzonder bij het staatshoofd keizer Nero. Wat voor Jezus geroepen werd 'weg met Deze' klonk ook voor Paulus te Rome. De executie vroeg uitstel. Het werk van de Heere met en door Paulus was nog niet af. Zeker trof het Paulus dat het levenseinde dreigde. Paulus was en bleef een mens. Invloeden van de satan blijven er zolang de wereld er is. Wat we lezen in zondag 52 van de Heidelbergse Catechismus bij de behandeling van de zesde bede 'Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze' heeft ook betekenis voor onze tijd. Het belijden in het gebed van wat we lezen mag ons niet onbekend zijn. Wij zijn zwak. We kunnen niet één ogenblik bestaan. Aanvechting door de drie doodvijanden, de duivel, de wereld en ons vlees, is er steeds. Er wordt gesmeekt om de kracht van de Heilige Geest om staande te mogen blijven en versterkt te mogen worden. Gebed om in de geestelijke strijd bewaard te worden voor nederlagen en kracht om weerstand te kunnen bieden. Met het doel dat we voor altoos de overhand behouden, dat is de eeuwige triomf. We zijn toch geen vreemdeling van de zesde bede van het onze Vader? De satan weet dat we leven in de laatste periode van de wereld en werkt intensief met overtuiging onder de volken in alle levensomstandigheden en op alle terreinen. Satan slaapt niet en hij heeft tijd en weet hoe hij ingang kan vinden in het leven van de mens. Hij is thuis in de Bijbel. Zie

Onderwijs in de cel te Rome

Jezus' verzoeking in de woestijn. De satan weet wat leeft en werkt in de mens. Hij weet waar een mens naar uitzielt en zelfs kerken naar verlangen. Welk een verschil is er in de vrijgemaakte kerken tussen 1944 en 2020. Dat geldt ook onze kerken. Het is erg. Op zich is het niet vreemd. Het volgen is na de oorlog begonnen. Iemand zei tegen me: Jullie volgen ons als Gereformeerde kerken. Gelukkig niet door synodale besluiten. Maar in 2020 staan we wel op een kruispunt. Laten we luisteren naar het Paulinische woord tot Timotheüs, 2 Tim. 3:14. 'Maar blijft in hetgeen gij geleerd hebt en waarvan u verzekering gedaan is, wetende van wien gij het geleerd hebt.' Het is toch niet moeilijk een Bijbels pastoraal antwoord te geven op wat gevraagd en zelfs geëist wordt. God de Heere laat ons in deze bange tijd niet zonder Zijn Woord, niet zonder Zichzelf. Psalm 27 vers 7 (berijmd) houdt betekenis voor de laatste periode van de wereld. Die rijke Psalm laat de Heere krachtig beleven en belijden tot bemoediging van allen die uitzien naar wat de Heere in Zijn Namen heeft vastgelegd. Op catechisatie werd met duidelijkheid, krachtig verklaard: de Namen van de Heere zijn uitdrukking van Zijn deugden. Onveranderlijk. Bij de Heere is raad in en voor elke tijd. Het Woord des Heeren laat ons niet staan. Zie Paulus' leven. Ook aan het einde, 2 Tim. 4. Er was behoefte aan onderlinge gemeenschap en ontmoeting, aan het directe contact met Timotheüs. Paulus kent zijn jonge ambtsbroeder. De geest van de tijd is veelzijdig werkzaam. Het is de werking van de satan. Een commentator schrijft: als het gaat over de oude slang: In die oude naam slang wordt ons geopenbaard dat we in de satan te doen hebben met een geslepen tegenstander die een staat van dienst heeft en die de zwakke plekken in de verdediging van zijn tegenstander spoedig bemerkt en doorziet. Paulus wijst er ook op dat satan zich kan voordoen als een engel des lichts (2 Kor. 11:14). In zijn verschijning heeft de satan zich bijzonder gericht op de kerken, op de gemeenten. Op theologen. Op kerkelijke uitspraken. Satan haalt uit de Schrift wat men

zoekt en wil vinden. Hij wijst op datgene wat niet verboden is en wat niet tegen de Schrift ingaat. Het oude woord 'ongebondenheid' behoort niet tot het verleden. Het is zelfs breder dan in het verleden. Theologisch, ethisch en cultureel is er heel wat te leren. Van kerkdiensten kan men zich afvragen of daarin nog de identiteit van de kerk schittert. We kunnen ook als voorgangers gelaten staan tegenover de ontwikkelingen of die ontwikkelingen aanvaarden. Groeit die mentaliteit, dan wiegen we de gemeenteleden in slaap. Er is dan geen oog meer voor de doorwerking van de tijdgeest. Het indringende woord van Jezus spreekt niet: 'Waakt en bidt opdat gij niet in verzoeking komt.' Het is noodzakelijk elkaar op te wekken tot het leven bij Schrift en belijden. Het dient beleden te worden: Uw Woord is een lamp voor mijn voet en een licht voor mijn pad (Psalm 119:105). De opening Uwer woorden geeft licht, de slechten (de eenvoudigen) verstandig makende. Dit behoort bijzonder nu vooraan te staan onder de Psalmen op de levensweg. Dat was zeker van toepassing op het leven van Paulus. Zo ook in het contact met zijn medewerkers in het Koninkrijk Gods. Gaat het over medewerkers in 's Heeren dienst dan moest Paulus een ontzettende werkelijkheid verwerken. Hij wil, hij moet het aan Timotheüs doorgeven. Demas. Timotheüs kende hem. Demas heeft mij verlaten. In de steek gelaten. Dit is een werkelijkheid die ook vandaag voorkomt. We lezen in kerkbodes: onttrokken aan de kerk. Dat is een streep halen door het lidmaatschap. Afscheid nemen van God. Hoe kan dit ook gezinsleden treffen. Ga er toch niet aan voorbij, want het komt veel voor. Paulus wijst op Demas' levensdoel. Demas had de tegenwoordige wereld lief gekregen. Het leven in Thessalonica trok. Daar had Demas zijn leven gevonden. Een leven wat het accent legt op het heden. De wereld van nu. Ik denk niet aan een leven van eten, drinken en vrolijk zijn. Maar aan een leven gelijk aan dat van Orpa. Bij de grenspaal nam Orpa voorgoed afscheid. Belijden wij: Het zal mij niet berouwen de keus van het smalle pad? De Herder zegt: Volg Mij.

Ds. M.C. Tanis

Het Hoge priesterlijk gebed-5

Het Uwe is Mijne

We lezen in Joh. 17:9b 'Maar voor hen, die Gij Mij gegeven hebt, want zij zijn Uwe.' Tot troost voor Gods kinderen herhaalt Christus dat Hij bidt voor de Zijnen. Christus is met Zijn hart en Zijn gedachten bij hen. Zij nemen Christus aan en bewaren Zijn Woord. Zij hebben een genadige Vader. Zij zijn door de Vader aan Christus gegeven. Laat u niet losrukken van het Woord. In dat Woord staat immers ook het Hoge priesterlijk gebed. We lezen in vs. 10a 'En al het Mijne is Uwe, en het Uwe is Mijne.' Geen schepsel kan dit zeggen, alleen Christus kan dit zeggen. 'Het Uwe is Mijne' betekent niet alleen dat Gods kinderen het eigendom van Christus zijn, het houdt ook in dat Christus waarachtig en eeuwig God is. "Er valt voor u in Christus niets te zien of te horen, of u ziet en hoort de Vader." Wie God is wordt gezien aan het werk van Christus. Zo wenste Paulus niets anders te weten dan Jezus Christus en Die gekruisigd. In Christus liggen alle schatten der wijsheid en kennis verborgen (Kolossenzen 2:3). Met een vleeselijk oog valt het niet te zien, alleen met een geestelijk oog, met het geloofsoog.

Verheerlijking

We lezen in Joh. 17:10b 'En Ik ben in hen verheerlijkt.' Gods kinderen geloven dat Christus door de Vader naar deze aarde is gezonden.. Christus wordt verheerlijkt wanneer Gods kinderen een heldere en duidelijke kennis van Christus hebben. Christus wordt in Gods kinderen verheerlijkt door geloof en belijdenis. Tijdens Zijn omwandeling op aarde was Zijn glans verduisterd en had Hij geen aanzien. Natuurlijke mensen zien niets bijzonders in Hem. Maar de discipelen mogen zien dat de Zoon door de Vader gezonden was en mogen op die manier Christus verheerlijken. "Zij houden Mij voor een gehele andere Man dan de wereld doet, te weten voor Uw Zoon, eeuwig en waarachtig God, Heere en Meester over wereld, duivel, zonde en dood." Zij zien Christus anders dan de wereld. Zij zien Christus zoals het Woord Hem tekent. Het is een onbegrijpelijk grote zaak en een hoge eer dat Christus door mensenkinderen verheerlijkt wil worden en dat God de Vader daar behagen in heeft wanneer mensen Christus verheerlijken, loven en prijzen. Geliefde lezer, mag u Christus al verheerlijken? Mag u in Hem geloven? Mag u geloven dat wie Christus heeft ook de Vader heeft met al Zijn goederen, genade en het eeuwige leven?

Hemelvaart

We lezen in vs 11a 'En Ik ben niet meer in de wereld, maar dezen zijn in de wereld, en Ik kom tot U.' Lijden, sterven, opstanding en hemelvaart worden werkelijkheid. Hemelvaart betekent gaan tot de Vader. Naar Zijn mensheid zal Christus het aardse leven



verlaten. Hij hoeft niet meer te eten en te drinken zoals wij. Wat van deze wereld is zal Hij niet meer nodig hebben zoals wij. Het is zoals onze Catechismus zegt: naar Zijn Godheid, Majesteit, genade en Geest wijkt Hij nimmermeer van de Zijnen. De volgelingen van Christus zijn wel in de wereld. Zij leven het aardse leven. Zij hebben eten en drinken nodig. Zoals God de Vader alomtegenwoordig is, is ook God de Zoon alomtegenwoordig. Dat is een rijke troost. "Laten wij geloven en belijden dat Christus bij ons is. Ongeacht waar en op welke plaats wij Hem aanroepen, hetzij in het water of in het vuur, hetzij in een kerker of in welke andere nood."

Bewaring

We lezen in vs. 11b 'Heilige Vader, bewaar ze in Uw Naam.' Christus vraagt om bewaring voor de Zijnen. "Hij vraagt of de Vader hen zo wil bewaren als zij bewaard werden toen Hijzelf nog bij hen was." God de Vader is heilig. Christus spreekt Hem dan ook aan als 'Heilige Vader'. Dit lezen we ook in Psalm 22:4 'Doch Gij zijt heilig.' Velen gebruiken de heilige Naam van God als een dekmantel voor dwalingen, verleidingen en vervolgingen. Maar zij bedriegen en misleiden zichzelf en de wereld. Leugenaars en verleiders roemen in de Naam van God. Leugens en dwalingen worden onder de Naam en in de Naam van God verbreid. Christus vraagt dat de Zijnen bewaard worden tegen de valse leer. Hij vraagt dat zij mogen blijven bij het zuivere Evangelie. Als God de Zijnen niet bewaart zijn zij verloren. "Immers de duivel is zo boosaardig, en de verleidingen van de schone schijn zijn zo groot, dat het onmogelijk is dat wij ooit met onze eigen wijsheid en kracht de overwinning kunnen behalen." Door het gebed van Christus worden Zijn volgelingen bewaard te midden van boosaardige geesten en sekten die er de eeuwen door zijn geweest en er nog zijn. Luther denkt aan de moslims, de Turken, het pausdom en ook aan sekten in Duitsland. Ook Gods kinderen dienen te bidden om bewaring. We moeten blijven bij de prediking en leer dat God uit louter genade, door Christus, vergeving van zonden schenkt en zalig maakt. Geliefde lezer, beleeft u bewaard te moeten worden bij de waarheid?

Ds. A. van Heteren

DE GEMEENTE

Het gemeente-zijn staat onder druk. Tenminste de gemeente, zoals deze steeds onder ons heeft bestaan. De digitale kerkvorm werd ons noodgedwongen opgelegd. Zonder dat we het merkten, heeft deze ontwikkeling ons kerkzijn veranderd.



Nu is dit niet alleen maar een gevolg van de coronapandemie. Reeds eerder kreeg de gemeente, zoals deze samenkomt in de zondagse erediensten, minder betekenis. Dat kwam door een nalatige houding rond het kerkbezoek. Men ging daardoor van elkaar vervreemden. Nu we al maandenlang geen kerkdiensten hebben kunnen bezoeken, kan deze ontwikkeling meer en meer toenemen.

In onze gemeenten treffen we heel verschillende gedragslijnen aan op dit punt. Wie het Kerkblad voor het Noorden leest, merkt dat de meeste gemeenten slordig en ondoordacht omgaan met het samenkomen van de gemeente. In de meeste kerken is de middagdienst zo maar door toedoen van de coronacrisis, weggefallen. Ik kan nauwelijks vermoeden waarom men deze maatregelen neemt. Komt het eigenlijk misschien wel goed uit dat we nu de knoop maar direct moeten doorhakken? We hebben nu immers een excuus voor inkrimping van samenkomsten? De overheid moet men immers gehoorzamen?

De vrees kan op goede gronden ontstaan dat men deze tweede dienst niet meer terugkrijgt. Wat een omwenteling in een zo korte tijd! De achterliggende gedachte is nog ernstiger: het belang van de kerkdienst wordt sterk onderschat. Nu moet u niet denken dat men de kerk niet meer ziet zitten. Integendeel, het moet erkend worden dat in dit type gemeenten Bijbelkringen het vaak nog wel doen. De aandacht verlegt zich dus van de kerkdienst naar de kring. Dat zal te maken hebben met de waardering voor de preek. Een vrije discussie over een mooie tekst in de groep trekt meer aan dan de preek van die ene man, die aan het woord is. Men verkiest de dialoog boven de monoloog. Of kiest men voor het eigen inzicht in plaats van het reine Woord van God? Er is nog wel een reden te noemen. Het is modern om te geloven zonder de kerk, zelfs soms wel zonder Bijbel. Deze geloofsopvatting werkt een geloof in de hand, waarbij de mens zelf bepaalt wat er te geloven is. Ik kan dat dan zelf wel uitmaken; ik heb er niemand voor nodig. Maar is dat in de lijn van Gods Woord? In de dagen van Jezus' omwandeling kende men reeds een prille vorm van prediking. De synagoge speelde een rol van betekenis. In de tempel kende men de centrale rol van de offerdienst: dit beklemtoonde in sterke mate de kern van de verzoening door het kruis van Christus. De apostelen trokken predikend door de wereld. Het woord "prediking" komt in dit verband herhaaldelijk voor. We worden vermaand de onderlinge bijeenkomsten niet na te laten, gelijk sommigen de gewoonte hebben. Mensen die kriebelig worden als het om gewoontevorming rond de preek gaat, scheppen zelf een nieuwe gewoonte, zoals de tekst zegt. Is deze beter? Natuurlijk niet!

We moeten blijven zien dat de kerkdienst van wezenlijke en onmisbare betekenis is, zonder kaarsjes, stola en drama. Het geloof is uit het gehoor! De prediking komt van Gods kant. Maak daar geen

alledaagse one-man-show van. Ik vrees voor de toekomst van onze kerken, om meerdere redenen, niet in het minst ook om het verval van de preek.

Nu is er ter andere zijde ook een zekere miskenning van de kerkdienst. In meerdere gemeenten hoorde ik dat we ook op een andere manier kunnen afdwalen. Door verruimende maatregelen worden gemeenteleden sinds kort weer op afroep in de gelegenheid gesteld een kerkdienst te bezoeken. Ze worden persoonlijk uitgenodigd. Maar wat gebeurt? Er zijn er die aangeven niet in de race te zijn hiervoor. De reden? We luisteren thuis naar onze favoriete voorgangers.

Gelukkig is dat lang niet overal zo. Velen nemen de uitnodiging graag en met beide handen aan. Ze hebben in de achterliggende maanden de gemeente en kerkdienst gemist. Het is immers een uitnodiging van de Heere Zelf. Na de diensten ontbeerd te hebben, zouden we menen dat zo'n Goddelijke invitatie extra waarde krijgt. Het is dan wel een miskenning van Gods goedheid als we de weg van de minste weerstand en moeite kiezen. Thuis op de bank, de kinderen in hun spijkerbroek, en dan, als het tenminste uitkomt, een ernstige preek. Ook ter rechterzijde kan men er zich van af maken en slaat de ontkerkelijking toe. Ik wil hier dringend waarschuwen. Het zwaard van de vervreemding kan zo maar bij u en mij toeslaan. Speel er niet mee.

Maar we luisteren toch wel? We horen de waarheid misschien thuis wel zuiverder dan in de gemeente, waar men hoort? Maar gaat dit wel om de waarheid? Speelt in onze gemeenten hier en daar ook niet een wereldse trek mee? Zien we de dominee soms ook als een geestelijke artiest, als een interessante demagoog? Paulus veroordeelde deze houding, zelfs als men riep: Ik ben van Christus. Onder de schoonste leuzen kunnen we meedoen aan persoonsverheerlijking. God moet de wasdom geven! Houd u aan de eigen gemeente. Oefen uzelf in het luisteren, zonder franjes, naar de eenvoudige en hopelijk oprechte prediking van een gewone dominee, die alleen Zijn Zender wil behagen. Laat dat ook onze bedoeling mogen zijn. Predikanten kunnen, als zij hun taak ernstig opvatten, het toch al moeilijk genoeg hebben om de gemeente bij elkaar te houden. Voorgangers zijn geen BN'ers, die roem begeren.

Is uw dominee als een Paulus, die met zwakheid, vrees en beving preekte? Steun die man biddend en wees trouw, aan hem en aan de andere leden, die u ook nodig hebben. Denk aan de hand, die de voet niet missen kan. Laten wij als voorgangers in getrouwheid onze weg gaan. Het Woord zal daar een levend zaad worden, waar wij wegvallen en men niemand ziet dan Jezus alleen. Hij moet wassen, wij minder worden. Een zware les, die we moeilijk onder de knie krijgen, maar toch ook een rijkdom, als we Hem bedoelen en zondaren mogen redden, die wankelen ten dode.

Ds. P. Roos

Verlorenen

De vorige keer beloofde ik in te gaan op de vraag of we ook kunnen bidden tot de Heilige Geest. Gelijk vroeg ik aan onze lezers ook eens op zoek te gaan naar een antwoord op die vraag. Fijn als er reactie komt, maar het betekent wel dat ik pas de volgende keer op deze vraag in kan gaan. Dat geeft me de mogelijkheid om een andere vraag te beantwoorden. De geachte vraagsteller heeft lang op een antwoord moeten wachten, omdat zijn vraag mij niet bereikt heeft, waarom weet ik niet. Excuses hoor en bedankt voor het geduld. Of was u soms ongeduldig? Dat zou heel begrijpelijk zijn.



Maar nu uw vraag. U vraagt wie er worden bedoeld met 'de verlorenen' in de nader te noemen teksten. Gaat het misschien om verschillende betekenissen? U verwijst naar Lukas 19:10, waar de Heere Jezus in het huis van de rijke Zacheus zegt: Want de Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was. Verder noemt u Matteus 15:24. Daar spreekt de Heiland opnieuw en zegt tot de Kananese vrouw: 'Ik ben niet gezonden, dan tot de verloren schapen van het huis Israels'. Tenslotte noemt u dan nog Lukas 15:6, waar de herder zijn blijdschap uitspreekt over een terug gevonden schaap. 'Ik heb mijn schaap gevonden dat verloren was'. U noemt deze tekst met name vanwege het vervolg: Ik zeg u dat er alzo blijdschap zal zijn in de hemel over een zondaar die zich bekeert, meer dan over negen en negentig rechtvaardigen, die de bekering niet van node hebben. Tenslotte wijst u ook nog op de verklaring van de kanttekenaren bij Lukas 15. Daar wordt gezegd dat met die rechtvaardigen zij worden bedoeld die niet afdwaalden van de Heere en zich daarom niet hoeven te bekeren van zodanige grote afdwaling of zonde. Hoewel, zo vervolgen de kanttekeningen, ook de heiligsten van node hebben zich van hun dagelijkse zwakheden te bekeren.

Verloren zijn is niet behouden zijn. Dat geldt nu van nature van u en mij. Om die reden moeten wij gered, behouden worden. Maar die redding begint met het beseft verloren te zijn. Het is erg als we niet inzien dat we een onbetaalbare schuld bij God hebben. Wie dood is in zonden en misdaden ziet niet de werkelijkheid van de breuk tussen mij en God. Daaraan moet ik dus ontdekt worden. De 'verloren' zoon was, zolang hij al leefde een verloren mens, maar besepte het niet. Totdat hij, aan lager wal geraakt, zijn dwaasheid inzag, toen hij opeens aan zijn goede en trouwe vader dacht. Tegen de achtergrond van die vaderlijke trouw zag hij de boosheid van zijn ontrouw en kwam tot inkeer. De terugkeer met belijdenis van schuld was reeds de weg van behoud. Maar hij ervoer het behoud pas in het huis van zijn vader en door de houding van zijn vader. Zo gaat het ook geestelijk.

Om zondaren nu op die plek te brengen kwam de Heere Jezus, zoals Hij tegen Zacheus zegt. Hij kwam om de weg tot het Vaderhuis te banen en gaf daartoe Zijn leven. Nu doet de Heere dat door middel van Woord en Geest. De godsdienstige feestgangers op de pinksterdag werden door de prediking van Petrus en het werk van

de uitgestorte Geest zondaren voor God, verslagen van hart en...verloren zondaars. En in die gezindheid riepen ze om een uitweg.

In de gelijkenis van de verloren penning wordt de nadruk gelegd op de ijver van de Heere om te zoeken en te zaligen wat verloren is. Die penning zelf was dood en had nergens besef van. Dat bleef ook zo, nadat de penning gevonden was. De nadruk ligt dus op het zoeken van de vrouw, als een beeld van het zoeken van de Heere. In de gelijkenis van het verloren schaap ligt het weer anders. Daar legt de Heere de vinger bij ons dwaalziek hart en onze afkerigheid. Als dat dwaze dier geen goede herder had gehad, was het verloren gegaan. Maar al legt de Heere Jezus de nadruk op het vinden door de herder, Hij spreekt ook van de daad der bekering. Dat maakt hij dan ook duidelijk door middel van de gelijkenis van de verloren zoon. Die nam het besluit om op te staan en tot zijn vader terug te keren. Al heeft hij later verstaan dat het de trekkende liefde van zijn vader was, waardoor hij terugkeerde. Zo is het ook in het geestelijk leven.

Die gelijkenis maakt ook duidelijk waarom de Heere spreekt van 'rechtvaardigen, die de bekering niet van node hebben'. Denk daarbij aan de oudste zoon. Die vond zichzelf, net als de farizeer in de tempel, een rechtvaardige. Die was nog blind voor zijn Adamsnatuur. Hij was verloren, maar meende behouden te zijn. De Heere Jezus ontmoette vele van dergelijke 'rechtvaardigen'. Wij zijn Abrahams zaad, zeiden ze. Daarmee aangevend dat zij geen bekering nodig hadden. Tollenaars en hoeren en dergelijke, die moesten zich bekeren. Maar zij niet. Blinde joden, blinde leidsliden, die hetzelfde nodig hadden als later Saulus, die voor zijn bekering ook een 'rechtvaardige' meende te zijn. Nee, het gaat niet om zondaren die gerechtvaardigd zijn. Maar om verlorenen die zichzelf rechtvaardigden en daarom de Redder, verzoenend bloed, noch genade nodig hadden.

Tenslotte: maar hoe zit het dan met Matteus 18:13, waar onze abonnee op wijst. Ik citeer de tekst (het gaat weer over het vinden van een verloren schaap): 'Ik zeg u dat hij zich meer verblijdt over het gevonden schaap dan over de 99 die niet afgedwaald zijn geweest'. Met deze woorden wil de Heere benadrukken hoe groot de blijdschap bij de Heere is, al wordt er slechts een gevonden. Zoals we lezen bij Jeremia: 'Ik zal u aannemen (al kwam er maar) een uit een stad en (al kwamen er maar) twee uit een geslacht, Jer. 3:14. Vonden wij reeds als een verloren mens in onszelf onze redding in Christus?

Ds. K. Hoefnagel

Opstandingsgeloof in de Vroege Kerk (3, slot)



Het is tussen 150 en 200 na Christus dat voor de eerste keer in de kerkgeschiedenis een boekje verschijnt dat speciaal is gewijd aan de opstanding uit de doden. Het is geschreven door een zekere Athenagoras, afkomstig uit Athene. In zijn boekje toont deze Athenagoras zich een trouw verdediger van de waarheid van de opstanding.

In het eerste deel legt hij uit, dat de Heere de doden kán en wíl opwekken. Hij kán het – als de almachtige Schepper van hemel en aarde, Die bovendien alle dingen weet. Hij wíl het – omdat het niet onrechtvaardig en ook niet onwaardig voor Hem is om gestorven mensen die Hij eerst geschapen heeft, weer op te wekken.

Drie gezichtspunten

Dan volgt het tweede hoofddeel van het boek. Daarin laat Athenagoras zien, dat God de doden in zekere zin ook *moet* opwekken. Hij draagt daarvoor drie gezichtspunten aan.

1. Het eerste gezichtspunt wordt gevormd door Gods bedoeling met de schepping van de mens. Met welk doel heeft God de mens geschapen? Is het niet opdat de mens zou leven en God zou verheerlijken? Of – zoals Athenagoras het zegt – om Gods goedheid en wijsheid te bewonderen? Stel nu dat alle mensen zouden sterven en niemand uit de doden zou worden opgewekt. Dan zou dat doel nooit bereikt worden. Daarom zal God de mens wel opwekken. Daardoor zullen Zijn kinderen voor eeuwig leven en Zijn goedheid en wijsheid kunnen bewonderen.

2. Het tweede gezichtspunt is de natuur van de mens. De mens is namelijk geschapen als een eenheid van ziel en lichaam. Bij het sterven vindt er een gewelddadige scheiding plaats tussen die twee. Dat kan niet zo blijven. Gelet op de natuur van de mens is het nodig dat er een moment komt dat ziel en lichaam weer met elkaar verenigd worden. Ook daarom moet de opstanding der doden plaatsvinden.

3. Het laatste argument van Athenagoras is, dat het laatste oordeel vereist, dat de doden opgewekt worden. De hele mens – met ziel en lichaam – moet namelijk voor Gods Rechterstoel verschijnen, geoordeeld worden en daarna straf of ‘loon’ ontvangen.

Twijfelende christenen

Voor wie heeft Athenagoras zijn boekje geschreven? Omdat hij angstvallig iedere expliciete verwijzing naar de Bijbel achterwege laat, lijkt het erop dat hij zich vooral richt op niet-christenen. Maar dat zijn dan toch wel mensen die geloven in een God Die alles geschapen heeft en alles kan en weet. Daarnaast zal zijn betoog ook (twijfelende) christenen hebben aangesproken. En misschien spreekt het zo vandaag nog aan.

Intussen moeten we ook vaststellen: Over Athenagoras' onderwerp is nog wel meer te zeggen. Want Athenagoras benadrukt vooral de *waarheid* van de opstanding der doden. En hoe belangrijk dat ook is, vervolgens zullen we toch ook moeten nadenken over de *troost* en de *ernst* van in dit leerstuk.

Aan de ene kant bevat de opstanding der doden een boodschap van diepe en rijke troost voor hen die door Gods genade door het geloof met Christus verenigd werden. Gods kinderen mogen weten, dat niet alleen hun ziel na hun sterven ‘van stonden aan’ met Christus zal zijn. Maar ook dat hun lichaam eens in heerlijkheid zal worden opgewekt en dat ze ‘uit hun vlees’ God zullen aanschouwen. Job heeft daar vol heimwee naar uitgezien. We horen hem in Job 19:25-27 belijden: *‘Want ik weet: mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof opstaan. En als zij na mijn huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen, Denwelken ik voor mij aanschouwen zal, en mijn ogen zien zullen, en niet een vreemde; mijn nieren verlangen zeer in mijn schoot’.*

Ernst

Maar er is ook een andere kant, die evenmin verzwegen mag worden. Toen niet en nu niet. De Heilige Schrift spreekt namelijk over tweeërlei opstanding. Naast de opstanding tot heerlijkheid is er ook een opstanding tot verdoemenis (Daniël 12:2 en Johannes 5:29).

Ná Athenagoras hebben heel wat auteurs ook daarover geschreven. Ik noem u de indrukwekkende behandeling van dit thema door Thomas Boston, in zijn *Viervoudige staat*. Tegen de achtergrond van de tweeërlei opstanding dringt de vraag: Hoe zal uw en mijn opstanding zijn? Naast de *waarheid* en de *troost* van de opstanding, is er ook de *ernst* van dit leerstuk!

Toch is het leerzaam om ook naar een schrijver als Athenagoras te luisteren. Niet alleen omdat zijn bezinning op dit onderwerp fundamenteel is geweest voor de kerk der eeuwen. Maar ook om de manier waarop Athenagoras zijn positie innam in het Athene van zijn dagen. Eerlijk en lang heeft hij geluisterd naar de bezwaren van ongelovigen tegen de opstanding. Lang heeft hij nagedacht over wat de Bijbel leert over Gods eigenschappen en over de laatste opstanding.

Wat hij vervolgens publiceert, is een uiteenzetting waarin hij de waarheid van de lichamelijke opstanding verdedigt. Gedreven door het verlangen om aan zijn tijdgenoten verantwoording af te leggen van de hoop die in hem is. Het brengt ons tenslotte bij een persoonlijke vraag in deze onzekere tijden: Mogen wij deze hoop door genade persoonlijk en op goede grond kennen?

Ds. A.J.T. Ruis

Kenmerkenprediking (7)

Aan het slot van mijn vorige bijdrage noemde ik de naam van professor W. Kremer. Veel jaren geleden is het: de generale synode van 1953 benoemde hem tot hoogleraar aan de Theologische School te Apeldoorn. Daar heeft hij veel jaren lang een stevig pakket vakken gedoceerd aan de aanstaande predikanten van onze kerken: de nieuwtestamentische vakken, ethiek en de zogenaamde ambtelijke vakken. Onder die laatste viel naast poimeniek (ofwel pastoraat) ook homiletiek, de predikkunde. Onder ons zijn nog emeritipredikanten die onder zijn colleges zaten en die naar hun eigen zeggen door het onderwijs in met name de heilige kunst van het preken veel van deze dienaar hebben mogen leren. Dienaar – zeg ik bewust. Ja, want prof. Kremer was boven alles dienaar van het Goddelijke Woord. Hij was zich ervan bewust – en droeg dat ook uit – dat de Heere voor de komst van Zijn Koninkrijk en voor het onderhoud van het geestelijke leven van Zijn kinderen bij uitstek de prediking van het Evangelie wil gebruiken. “Zijn prediking en zijn onderwijs waren doortrokken van eerbied voor en verwondering over het majesteitlijke Woord van God, waarin de drie-enige God Zich heeft geopenbaard, en waardoor Hij tot ons spreekt. Het ging hem om dat Woord en om de bediening ervan in het midden van de gemeente” (ds. J. Westerink in RD, 14-08-1985).

Al sinds 1976 heb ik in mijn bezit het (inmiddels beduimelde) boek dat tot titel heeft *Priesterlijke prediking*. Het betreft een bundel eigen werk van prof. Kremer dat hem destijds is aangeboden ter gelegenheid van zijn gouden ambtsjubileum in dat jaar. Daarin is onder meer opgenomen de rede die hij in 1954 uitsprak ter gelegenheid van zijn inauguratie, zijn entree in de Theologische School. *Geestelijke leiding in de prediking*, daar sprak hij over. Een rede die nog steeds het lezen en overdenken waard is. Hier lag ook zijn zorg. Toen al! Dat er in de prediking binnen onze kerken geen of te weinig geestelijke leiding werd gegeven.

Op de vraag hoe zulk een vruchtbare prediking dan wel zal zijn, gaf de aantredende hoogleraar van toen een antwoord met vijf kenmerken. Ik noem ze alle vijf, maar ga in het verband van ons thema (*Kenmerkenprediking*) op één ervan nader in. De verkondiging van het Woord en de geestelijke leiding die ze geeft, moet allereerst *exegetisch gefundeerd* zijn. Gebaseerd op het heldere spreken van de heilige Schrift dus. Een tweede voorwaarde voor geestelijke leiding in de prediking is dat de bediening van het Woord *theologisch verantwoord* is. Er moet geput worden uit de schatkamer van de héle Schrift. Zulk een prediking dient ten derde ook



haar oriëntatie in het belijden van de kerk te hebben. De gereformeerde belijdenis mag en moet in de verkondiging doorklinken. Evenmin mag vergeten worden dat de geestelijke leiding in de prediking *doel-bewust* heeft te zijn. De gemeente moet maar niet besproken, maar veelmeer *áangesproken* worden. Het heil moet worden *áángezegd*, met zijn klemmende eis en met zijn bevrijdende belofte.

Naast deze vier elementen wijst prof. Kremer er nog één aan. Met zijn eigen woorden: deze geestelijke leiding, die de prediking geven wil, dient afgestemd te zijn op *de werkelijkheid van de gemeente*. De prediking zal moeten aansluiten op de geestelijke realiteit van de hoorders. De kinderen van Abraham, delend in de beloften van Gods verbond, zijn tegelijkertijd ook kinderen van Adam. Er loopt een scheiding door de gemeente. We spreken van twee-erlei kinderen des verbonds. Er is de schrikwekkende mogelijkheid om als kinderen des Koninkrijks verloren te gaan. Prof. Kremer was zich hiervan terdege bewust. En het lag op zijn hart dat zijn studenten die hij opleidde tot dienaar van het Woord zich dat in hun bediening van het Woord en in het pastoraat ook bewust zouden zijn.

Laat ik het nog even zeggen met woorden die ik aan die rede van de beginnende prof. Kremer ontleen. Allereerst dreigt er gevaar van vervlakking, zo wijst hij aan. Daarom moet in de prediking het snode van het kostelijke onderscheiden worden. Met het oog daarop moet er onderscheidend geprekt worden. Let wel: om dat te bereiken is er niet slechts de grote cesuur: die van bekeerden en onbekeerden. Zelfs de separatie in onbekeerden, bekommerden en bevestigden is ongenoegzaam. Onvoldoende dus. De onderscheidende prediking dient nog fijnmaziger, fijngevoeliger en verfijnder te zijn (deze typeringen zijn van mij). Er is, aldus Kremer, in de gemeente van Christus veel meer verscheidenheid. De eis van de heilige Schrift aan de prediking is dat zij “onderwerpelijk, onderscheidend en ontdekkende prediking” zal zijn.

In dit verband wijst hij op zijn beurt naar het Convent van Wezel van november 1568. Het was toen de prille gereformeerde kerken in de Nederlanden nog onder het kruis verkeerden. De vergaderde broeders spraken de taal van de tweede generatie van de Reformatie. Kremer verwijst naar de opdracht die deze kerkelijke vergadering aan de prediker gaf: “Hij zal trachten zoveel dit in zijn vermogen zal staan alle schuilhoeken en verborgen omhulsels van het

menselijk hart bloot te leggen. Hij zal niet alleen de grove schelmstukken en openbare schanddaden (sic) vervolgen, maar evenzo trachten de verborgen geveinsdheid der zielen uit te kleden en het broeinest van goddeloosheid, hovaardigheid en on dankbaarheid, dat zelfs in de allerbesten schuilt, in het licht te stellen en op de geschiktst mogelijke manier uit te roeien.”

BOEKBESPREKINGEN

Henry Scougal, Het leven Gods in de ziel van de mens, paperback, 128 blz, €10,00, Brevier uitgeverij Kampen, ISBN 978 94 9243 3558

In 2012 werd uitgeverij Brevier opgericht door dr. Pieter Rouwendal. Een brevier is een middeleeuws gebedenboek. Een mooie naam voor een uitgeverij! Er zijn al veel mooie boeken verschenen bij Brevier, te bekijken en bestellen op www.brevieruitgeverij.nl. Onlangs verscheen ‘Het leven Gods in de ziel van de mens’, geschreven door Henry Scougal (1650-1678). Voor de bekende George Whitefield was dit boekje het middel tot zijn bekering. ‘Ik wist in het geheel niet wat ware godsdienst was, totdat God mij deze voortreffelijke verhandeling zond,’ zo schreef Whitefield. Scougals boekje kan dus gezien worden als het zaad van The Great Awakening, waarvan Whitefield de spil was. Vooral hoofdstuk 3 is prachtig: Raad voor mensen met moedeloze gedachten. Van harte aanbevolen!

Arthur Hildersham, De Fontein des levens, gebonden 494 blz, €26,95, Brevier uitgeverij Kampen, ISBN 978 90 8718 1789

Prof. dr. W.J. Op 't Hof schreef een voorwoord in een lijvig boek van Arthur Hildersham (1563-1632) waarin 76 meditatieën staan over de ontmoeting tussen de Heere Jezus en de Samaritaanse vrouw (Johannes 4:1-42). Elke meditatie beslaat 3-5 pagina's. Net zoals zijn tijdgenoten begint Hildersham zijn meditatieën met een korte en zakelijke uitleg van de Bijbeltekst. Vervolgens komen leringen, die uitlopen op een toepassing. Zowel het innerlijke geestelijke leven alsook de uiterlijke heiliging komen aan de orde. Uit dit boek blijkt dat Hildersham separerend preekte, net als de andere puriteinen. Een ander kenmerk is de gedurige oproep tot zelfonderzoek. En het werk van de Geest in het leiden tot Christus krijgt de volle nadruk. De vader van de Nadere Reformatie Willem Teellinck is door de prediking van Hildersham gegrepen. We kunnen stellen dat Hildersham aan de wieg van de Nadere Reformatie heeft gestaan.

Monica Murre en Wim Visser (red), Blaast de bazuin! Bijbels dagboek voor jongeren over de profeten, ingenaaid 384 blz, €15,00, ISBN 978 94 9243 3688
Veel jongeren hebben vandaag de dag moeite met lezen. Zeker als er lange zinnen zijn met moeilijke

woorden. Al met al: de gemeente moet in haar verscheidenheid met de levende God geconfronteerd worden en in Zijn oordeel betrokken, aldus prof. Kremer aan de kerken van toen. Zou er heden, zoveel jaren later, iets anders gelden? De vraag stellen, is haar beantwoorden. Wat een hoge roeping!

Ds. J.M.J. Kieviet

woorden. Dit dagboek houdt daar rekening mee. De dagboekstukjes zijn niet langer dan 250 woorden met korte zinnen. Het is daarom ook heel goed geschikt voor jongeren (en ouderen!) met dyslexie. Enkele medewerkers: ds. D.W. Tuinier (GerGem), ds. W. Pieters (HHK), dhr. W. Visser (HHK), ds. J. de Kok (GerGem), dhr. K. van Walsem (CGK), ds. M.A. Kempeneers (CGK). In dit dagboek worden alle profeten behandeld. In de stukjes staan ook persoonlijke vragen om na te denken over God, over jezelf, over bekering, over de wereld, de wederkomst enzovoorts. Als voorbeeld een klein stukje uit de eerste meditatie: ‘Het boek Jesaja begint met ‘Het gezicht van Jesaja.’ ‘Gezicht’ betekent: ‘dat wat je ziet.’ Profeten worden wel zieners genoemd. Jesaja zag niet met zijn echte ogen. Maar wel met zijn geestesogen.’ Korte overzichtelijk zinnen, onder elkaar. Het leest makkelijk en de inhoud is rijk.

Drs. Ing. H. Koopman, Een moeder in Israël, Leven, familie en vrienden van Maria Matthea Schot van Tholen, gebonden 288 blz, €24,99, Brevier uitgeverij Kampen, ISBN 978 94 9243 3602

Marias Schot (1905-1990) was een bekend kind van God op het eiland Tholen. Ze had een godvrezend voorgeslacht en een uitgebreide vriendenkring onder Gods kinderen en knechten, zoals Leen Potappel en ds. G.H. Kersten. In volgelvlucht wordt in dit boek allereerst aandacht geschonken aan de kerkhistorische ontwikkelingen vanaf de Afscheiding, en dan vooral geplaatst in Zeeuws perspectief, toegespitst op de ontwikkelingen binnen de Gereformeerde Gemeenten. In het boek staan briefwisselingen onder andere met ds. J. Fraanje en ds. F. Mallan. Het is een goed leesbaar en mooi uitgegeven publicatie met een wezenlijke inhoud. Het praktische bevindelijke leven wordt eenvoudig en kenmerkend beschreven.

Giles Firmin, Getrokken tot Christus, een puriteinse visie op het plaatsmakende werk en de geloofsvereniging met Christus. Gebonden 320 blz, €29,90, Brevier uitgeverij, ISBN 978 94 9243 3398
Giles Firmin (1613-1697) schreef over het ware christelijke leven een kernachtig boek, dat door de bekende Jacobus Koelman vaak met instemming is geciteerd. Wat is een waar geloof? Hoe diep moet de kennis van onze ellende gaan? Heeft een gelovige ook

direct zekerheid? Het zijn vragen die vele bevindelijk gereformeerden bezig houden. In dit boek worden eerst alle mogelijke vragen aan de orde gesteld. Vragen over de toelidende weg tot Christus en over het geloof in Christus. In zeven hoofdstukken wordt hier op bijbelse en pastorale wijze uitgebreid antwoord gegeven. Het gaat over de voorbereiding in de ziel, over het eerste werk van de Geest, over de overtuiging, het berouw, hoe de Geest tot Christus trekt. Het boek sluit af met een hoofdstuk conclusies, met daarin de essentie van het geestelijke leven: dat de zondaar zich leert toevertrouwen aan Christus. Echt een mooi boek.

M.A.K.

Ralph Erskine, Belofte en vervulling, 92 blz., gebonden, € 13,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3030 4.

Ralph Erskine (1685-1752) was predikant te Dunfermline in Schotland. Dit boekje bevat een preek over Genesis 28:15 '...want Ik zal u niet verlaten, totdat Ik zal gedaan hebben hetgeen Ik tot u gesproken heb.' Deze belofte heeft de Heere vervuld in het leven van Jakob. De weergegeven preek werd gehouden op 22 oktober 1733, een dag van dankzegging na de bediening van het Heilig Avondmaal in de AbbotsHall te Dunfermline. Erskine spreekt uitgebreid over Gods beloften, die Hij in Christus aan de Zijnen doet. Hoe donker ooit Gods weg moge wezen, Hij ziet in gunst op hen neer. De Heere is de belovende en volbrengende God.

Ds. C.P. de Boer, CHRISTOS Sunthronos, Psalm 110, 505 blz., paperback, € 29,95, Uitg. Labarum Academic, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 1413.

De ondertitel luidt: "Een onderzoek naar de herkomst en het karakter van verwijzingen naar LXXPs 109 in het Nieuwe Testament." Psalm 110 wordt vele malen aangehaald in het Nieuwe Testament vanuit de LXX, de Griekse vertaling van het Oude Testament. In het omvangrijke proefschrift brengt de auteur naar voren dat Psalm 110 tot het optreden van de Heere Jezus niet werd uitgelegd als een profetie over de Messias. Jezus legt Psalm 110:1 wel messiaans uit en past dit vers op Zichzelf toe. De Heere Jezus, Die als een misdadiger werd gekruisigd, is de Kurios. God is de Kurios, maar Jezus Zelf is het ook. De leerlingen van Jezus werken de messiaans- christologische interpretatie van hun Meester verder uit. Niet alleen Psalm 110, maar ook vele andere gedeelten uit het Oude Testament pasten zij toe op Christus. Een van de conclusies luidt dat Jezus en Zijn volgelingen alleen dankzij de interpretatie van de vertaler van Psalm 110 (LXXPsalm 109) in staat zijn geweest om deze Psalm messiaans- christologisch te interpreteren. De opvattingen van vakgenoten worden aan de orde gesteld. De inhoud van het proefschrift, waar jarenlang aan gewerkt is, laat duidelijk zien dat de auteur zich

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 13 augustus 2020. Dus over drie weken. Kopij graag binnen donderdag 30 juli 2020.

Zendingsdag Elburg

Vanwege de beperkende maatregelen gaat de zendingsdag Elburg in juli niet door.

Fam. ds. P. Roos verhuist

Nieuw adres: Scheepshof 135, 3901 CS Veenendaal. Tel nr. blijft: 0511-482426.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

grondig verdiept heeft in het door hem behandelde onderwerp.

Ds. J. Schipper, Bloed aan de posten, 111 blz., gebonden, € 12,50, Uitgeverij De Schatkamer, Rumpt, ISBN 978 90 5741 376 6.

Ds. J. Schippers is emeritus- predikant van de Gereformeerde Gemeenten. In dit boekje zijn vier preken opgenomen over het bloed van de lammeren, een ongewend kalf, het verloren schaap en over het geslachte Lam. Ds. Schipper schrijft in het voorwoord dat hij hoopt dat er ongewende kalveren en verloren

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting Bewaar het Pand.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 28,00,- per jaar.

Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 32,- per jaar.

Advertentietarieven op aanvraag.

Contactadres Canada:

D. Kleinjan Tel. 905-627-8556

mail: bewaarhetpand@hotmail.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

schapen uitgedreven worden naar het bloed van het Lam, opdat de engel des verderfs, ziende op het bloed aan de posten, voorbij zal gaan. Enkele zinnen van blz. 26 willen we doorgeven; "Als de engel des verderfs komt en de Heere gaat Zijn vonnis uitvoeren, dan moet alles wegvallen waarmee ik niet kan bestaan voor God. Hoe dan wel? Alleen door het bloed! En wat is de mens toch veel bezig buiten Christus om zijn behoud te gronden en zichzelf in het leven te houden. Wat is het toch nodig dat de Heilige Geest in het werk Gods in het zondenhart plaats maakt voor het bloed.

Samuël Rutherford, De heerlijke Overwinnaar, 160 blz., € 14,90, Uitgeverij de Schatkamer, Rump, ISBN 978 90 5741 360 5.

In dit boekje zijn vijf preken van Samuël Rutherford (1600-1661) opgenomen. De vierde preek is een voorbereidingspreek voor het Heilig Avondmaal over Lukas 14:16-24. Boven die preek staat 'Godelijke dwang.' Een enkel citaat willen we doorgeven. We lezen op blz. 96 "Dat het uitwendige middel van het Woord zonder de inwendige werking des Geestes ons niet tot het Avondmaal des Konings zal brengen. Hier worden velen geroepen, maar zij ontschuldigen zich, dat zij niet kunnen komen, omdat zij het te druk hebben met hun andere bezigheden. Dit moest ons leren het Woord aan te kleven, maar bovendien over het Woord heen te zien, en bij het gebruik van het Woord te roepen om de inwendige genade des Geestes. De zieke wordt niet door de fles van de dokter genezen, maar door de medicijn, die in de fles is. Het Woord en de sacramenten zijn maar ledige flessen, wanneer niet de Heere ze met Zijn kracht vult."

**Mooi vakantie-appartement
in Hoog Sauerland.
www.huizesolagratia.net**

*Begravenisonderneming
de Jongh*

*Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begravenissen*

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 61 11 54	Dordrecht e.o. 078 - 641 27 40	Waardenburg 0418 - 65 20 39
---	-----------------------------------	--------------------------------






Dag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.

H. de Jongh D.D.E. Melioste M.K. Ligthart A.J. van Lieburg

www.begravenisondernemingdejongh.nl

P E R S BERICHT

WEER CONCERTSERIES IN KAMPER BOVENKERK

Na enkele maanden zonder orgelconcerten, of hooguit op afstand via een livestream thuis, mogen per 1 juli de deuren van kerken en concertzalen weer open voor maximaal 100 bezoekers. Dat betekent dat ook de woensdagavondserie en de zaterdagavondserie in de Kamper Bovenkerk deze zomer weer doorgang zal vinden.

Info: www.orgelseriekampen.nl

KERKHISTORISCHE WANDELINGEN MIDDELBURG

Kerkhistorische wandelingen (RIVM-richtlijn) met herinneringen aan dominee B. Smijtegelt D.V. de volgende dinsdagen: 28 juli; 4, 11, 18 en 25 augustus. Start voor het oude stadhuis op de Markt om 14.00 uur. Wandeling met gids langs oude kerken en hun bewogen geschiedenis. Opbrengst (vrijwillige bijdrage) bestemd voor de Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht. Aanmelding verplicht: P.C. Beeke, p.c.beeke@kliksafe.nl / 0118-633828. Groepen op afspraak, datum in overleg.



VAN STAVEREN
begravenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar
(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email: webwinkel@evangelischcentrum.be
Telefoon (0032)92230560